

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

แม่น้ำสายหลักของจังหวัดเชียงใหม่เป็นแม่น้ำปิง ซึ่งในอดีตนั้นที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงเป็นที่ราบกว้างขวางเหมาะสมกับการเพาะปลูกและตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ทำเลที่ตั้งเมืองบนฝั่งแม่น้ำปิงจึงเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของชุมชน ดังนั้นแม่น้ำปิงจึงมีความผูกพันใกล้ชิดกับสถานที่ตั้งของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่โบราณกาล ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้พัฒนาเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองหลักและเป็นเมืองเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม การพาณิชย์ การศึกษา การคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงด้านหัตถกรรมพื้นเมืองของภาคเหนือ ดังนั้นจึงทำให้ความเจริญเติบโตของเชียงใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็วในหลายด้าน นอกจากนี้ได้มีเป้าหมายว่าจะพัฒนาเชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางด้านต่าง ๆ จึงทำให้มีการขยายตัวของชุมชน และการเพิ่มของประชากรรวดเร็วตามไปด้วย การเติบโตของเมืองและการเป็นศูนย์กลางทางด้านต่าง ๆ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้อาศัยและผู้มาเยือน ได้แก่ ปัญหาขยะตกค้าง ปัญหามลภาวะทางน้ำเป็นต้น ดังนั้นตั้งแต่หลายปีที่ผ่านมา แม่น้ำปิงก็ตกอยู่ในสภาวะวิกฤต มีสภาพน้ำเสียและปัญหาขยะมากมายในแม่น้ำปิง มีการบุกรุกพื้นที่บริเวณแม่น้ำปิงและปริมาณน้ำในแม่น้ำปิงลดลงเกิดความตื้นเขินทำให้แม่น้ำไม่สามารถรับน้ำไว้ได้มากในช่วงฤดูฝนก่อให้เกิดน้ำท่วม

แม่น้ำปิงจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงมนุษย์ตั้งแต่บรรพบุรุษและก่อให้เกิดวิถีชีวิตริมสองฝั่งน้ำ โดยประโยชน์หรือคุณค่าของแม่น้ำปิงนั้น ใช้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของเมืองเชียงใหม่ที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค เป็นแหล่งผลิตน้ำประปา ใช้เป็นที่ระบายน้ำของเมือง เป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร แหล่งน้ำของเมืองและชานเมือง ใช้เป็นที่โล่งระบายอากาศภายในเมืองและใช้เป็นสถานพักผ่อนของประชาชนตลอดจนให้คุณค่าทางสุนทรียภาพแก่คนในเมืองเชียงใหม่

แม่น้ำปิงส่วนที่ไหลผ่านเขตเทศบาลมีความยาว 11.00 กิโลเมตร ส่วนพื้นที่ที่เป็นปัญหาอย่างยิ่งในปัจจุบันมีประมาณ 7 กิโลเมตร โดยเฉพาะเขตเทศบาลตั้งแต่บริเวณบ้านป่าแดด บ้านป่าตัน ซึ่งเมื่อประมาณ 10-20 ปีที่แล้วบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงยังมีสภาพเป็นป่าและเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น สวนลำไย สวนดอกไม้ ไม้ประดับเป็นต้น สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยสองฝั่ง

แม่น้ำปิงเป็นชุมชนบ้านชาวชนบททั่วไป ริมฝั่งมีหาดทรายขาว น้ำไหลใสสะอาดเต็มฝั่งตลอดปี ซึ่งชุมชนดั้งเดิมหรือบริเวณเมืองเก่าตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ต่อมาเมื่อชุมชนเจริญขึ้นได้ มีการพัฒนาขยายตัวออกไปในทุกด้านของตัวเมืองเชียงใหม่ โดยได้มีการขยายข้ามแม่น้ำปิงมาทางฝั่งตะวันออกภายหลังจากที่ได้มีการตัดถนนล้อมเมือง จะเห็นได้ว่า ชุมชนได้พัฒนาออกไปหลายทิศทาง ตามเส้นทางคมนาคมและโครงข่ายสิ่งสาธารณูปโภคธุรกิจการพัฒนาที่ดิน และที่พักอาศัย ได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก สภาพที่แท้จริงแล้วชุมชนเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่ได้คงอยู่แต่เฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปตามบริเวณชานเมืองและชนบทโดยรอบ แต่ทว่าบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงในปัจจุบันได้มีสภาพแปรเปลี่ยนไปจากเดิม เรือกสวนหายไประหว่างกลายเป็นสิ่งก่อสร้างหลากหลาย มีการรื้อริมฝั่งที่เคยมีหาดทรายขาว น้ำที่เคยใสสะอาดกลับขุ่นข้นและปริมาณน้ำที่เคยเต็มฝั่งตลอดปีก็ลดลง ปัจจุบันประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลในเขตเทศบาลมีจำนวน 14 ตำบล แต่ตำบลที่ติดอยู่กับบริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิงและมีประชาชนอาศัยอยู่มีจำนวน 7 ตำบล คือ ตำบลช้างม้อย ตำบลช้างคลาน ตำบลวัดเกต ตำบลป่าแดด ตำบลหนองหอย ตำบลฟ้าฮ่ามและตำบลป่าตัน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนดังนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลที่อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำปิง

ตำบล	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)
1) ตำบลช้างม้อย	3,973
2) ตำบลช้างคลาน	7,676
3) ตำบลวัดเกต	10,855
4) ตำบลป่าแดด	879
5) ตำบลหนองหอย	2,712
6) ตำบลฟ้าฮ่าม	582
7) ตำบลป่าตัน	4,406
รวม	31,083

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร เทศบาลนครเชียงใหม่ (2548)

จากตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง จะเห็นได้ว่ามีจำนวนประชากรไม่น้อยที่อาศัยอยู่ติดกับแม่น้ำปิง ได้แก่ ชุมชนวัดเกต ชุมชนช้างคลาน ชุมชนป่าตัน ชุมชนช้างม้อย ชุมชนหนองหอย ชุมชนป่าแดด และชุมชนฟ้าฮ่าม โดยมีจำนวนครัวเรือน 10,855 ครัวเรือน, 7,676 ครัวเรือน, 4,406 ครัวเรือน, 3,973 ครัวเรือน, 2,712 ครัวเรือน,

879 ครัวเรือนและ 582 ครัวเรือนตามลำดับ โดยชุมชนเหล่านี้ได้พึ่งพาอาศัยแม่น้ำปิงในการอุปโภค บริโภคและใช้ประโยชน์จากแม่น้ำปิงโดยตรง ซึ่งหากแม่น้ำปิงเกิดความเสียหายแล้วประชาชน เหล่านี้เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงนั่นเอง โดยผลกระทบของการพัฒนาต่อพื้นที่บริเวณริมฝั่ง แม่น้ำปิงนั้นก่อให้เกิดปัญหาต่อแม่น้ำปิงมานานแล้วและทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง ปัจจุบันเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

การสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบริเวณต้นลำน้ำปิงประกอบกับการที่ฝนตกน้อย เพราะการที่ป่าลด จำนวนลงเป็นเหตุทำให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำปิงลดลง และมีการไหลผ่านตัวเมืองเชียงใหม่น้อย ประกอบกับการระบายน้ำเสียลงในแม่น้ำจึงเกิดการเน่าเสียและการทับถมของตะกอน ก่อให้เกิด การตื้นเขินของพื้นที่บริเวณกลางแม่น้ำ ในเรื่องของการใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำปิงเพื่อการ สร้างโรงแรมหรือที่อยู่อาศัยสำหรับคนจำนวนมาก เช่น อาคารห้องชุด บ้านจัดสรร ก่อให้เกิดปัญหา การถ่ายเทของเสียลงแม่น้ำเป็นจำนวนมาก และเมื่อความนิยมในเรื่องดังกล่าวมีมากขึ้นทำให้ราคา ที่ดินบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงมีราคาสูงขึ้นและเกิดกรณีการบุกรุกที่ดินบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ และเมื่อ สภาพของน้ำเปลี่ยนแปลงไป ชาวเชียงใหม่โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำปิงไม่สามารถใช้ น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคหรือใช้เป็นที่พักผ่อนได้เช่นเคย แม่น้ำปิงที่มีผลภาวะกลายเป็นสิ่งที่น่า รังเกียจ บทบาทสำคัญที่เคยมีมาในอดีตของแม่น้ำปิงจึงเปลี่ยนแปลงไป ที่สำคัญแม่น้ำปิงเป็น สัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อแม่น้ำปิงใสสะอาด รมรื่น ทำให้ภาพลักษณ์ของ เชียงใหม่ดึงดูดใจไปด้วย ดังนั้นเมื่อแม่น้ำปิงเริ่มแปรเปลี่ยนไปเช่นในปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อ ภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำปิงนั้น ปัจจุบันเป็นที่นิยมมากที่สุดในเมืองเชียงใหม่คู่กับที่เชิงดอยสุเทพ นอกจากใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้วยังใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้นจึงควร อนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้คงเป็นธรรมชาติและปราศจากมลพิษ โดยคำนึงถึงภาพพจน์ ของเมืองเชียงใหม่ทั้งในแง่ที่เป็นเมืองที่มีศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ มีธรรมชาติสวยงามและเป็นเมือง ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ แต่ก็อาจหาการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ด้วย เช่น การเก็บภาษีจากคนในท้องถิ่น การเก็บ ค่าธรรมเนียมนักท่องเที่ยวหรือบริษัทนำเที่ยว ซึ่งอาจทำได้โดยตั้งกล่องรับบริจาคตามสถานที่ สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมหรือโดยการเก็บค่าผ่านประตู

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นก็ถือเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ ไทย โดยเฉพาะในขณะที่ประเทศกำลังประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย รัฐบาลจึงเล็งเห็นว่า อุตสาหกรรมกรการท่องเที่ยวเป็นแนวหนทางประการหนึ่งไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังเช่น ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายทั่วโลกต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นตัวดึงดูดเงินตราเข้าสู่ประเทศ

ดังนั้นรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว จึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นเครื่องมือทางด้านนโยบายเศรษฐกิจของรัฐซึ่งมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ไม่น้อยไปกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของคนไทยก็คิดเป็นมูลค่ามหาศาล

จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีประวัติศาสตร์เก่าแก่และยาวนานกว่า 700 ปี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอันประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมมากมาย จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี และทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 1.2 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2540-2547

จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่							รายได้จากการท่องเที่ยว	
ปี พ.ศ.	ชาวไทย (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	ชาว ต่างประเทศ (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	รวม (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	รายได้รวม (ล้านบาท)	อัตรา เพิ่ม (%)
2540	1,730,789		1,040,198		2,770,987		21,388	
2541	1,807,477	4.43	1,092,614	5.04	2,900,091	4.66	23,140	12.68
2542	1,802,300	-0.29	1,263,800	15.67	3,066,100	5.72	34,045	47.13
2543	1,773,600	-1.59	1,311,900	3.81	3,085,500	0.63	37,386	9.81
2544	1,683,600	-5.07	1,492,261	13.75	3,175,861	2.93	37,729	0.92
2545	1,639,473	-2.62	1,558,317	4.43	3,197,790	0.69	37,514	-0.57
2546	1,714,843	4.59	1,431,351	-8.14	3,146,194	-1.61	38,290	2.06
2547	1,877,194	8.47	1,746,201	22.00	3,623,395	15.17	45,066	17.70

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวภาคเหนือ เขต 1 (2548)

จากตารางที่ 1.2 แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2541-2547 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 2,900,091 ล้านคน, 3,066,100 ล้านคน, 3,085,500 ล้านคน, 3,175,861 ล้านคน, 3,197,790 ล้านคน, 3,146,194 ล้านคน

และ 3,623,395 ล้านคนตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวในปี 2541-2547 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,807,477 ล้านคน, 1,802,300 ล้านคน, 1,773,600 ล้านคน, 1,683,600 ล้านคน, 1,639,473 ล้านคน, 1,714,843 ล้านคนและ 1,877,194 ล้านคนตามลำดับ และเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2541-2547 จำนวน 1,092,614 ล้านคน, 1,263,800 ล้านคน, 1,311,900 ล้านคน, 1,492,261 ล้านคน, 1,558,317 ล้านคน, 1,431,351 ล้านคนและ 1,746,201 ล้านคนตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2541 -2545 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.66 , ร้อยละ 5.72, ร้อยละ 0.63, ร้อยละ 2.93 และร้อยละ 0.69 ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2546 ลดลงจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 1.61 โดยเป็นการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างประเทศถึงร้อยละ 8.14 ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.59 และในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 ร้อยละ 15.17 นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2541-2547 จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 23,140 ล้านบาท , 34,045 ล้านบาท, 37,386 ล้านบาท, 37,729 ล้านบาท, 37,514 ล้านบาท, 38,290 ล้านบาท และ 45,066 ล้านบาทตามลำดับ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2541-2544 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.68 , ร้อยละ 47.13, ร้อยละ 9.81, และร้อยละ 0.92 ตามลำดับ ในปีพ.ศ. 2545 จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 37,514 ล้านบาทลดลงจากปี พ.ศ. 2544 ร้อยละ 0.57 ในปีพ.ศ. 2546 -2547 จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 38,290 ล้านบาทและ 45,066 ล้านบาทตามลำดับ ซึ่งคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ถึงแม้ว่าแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ถูกทำลายมากตามไปด้วย ดังนั้นควรมีการปรับปรุงและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์และสามารถตอบสนองต่อการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นที่ยังพอใจของนักท่องเที่ยวต่อไป

รูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่ มีหลากหลายรูปแบบ อาทิ เช่น การท่องเที่ยวในตัวเมือง การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวชมทิวทัศน์ธรรมชาติ แม่น้ำปิงก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากการจัดการที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดปัญหาวิกฤติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 สภาพของแม่น้ำตื้นเขิน ขุ่นข้น ปริมาณน้ำลดลง การทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำของชาวบ้านและร้านค้าที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำ และปัญหาการบุกรุกสองฝั่งแม่น้ำปิง จากปัญหาดังกล่าวในแรกเริ่มอาจไม่ใช่ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากการท่องเที่ยวโดยตรงอย่างเช่นแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งอื่น แต่เนื่องมาจากการขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์ที่ถูกต้องของประชาชนและการไม่เห็นซึ่งความมีคุณค่าของทรัพยากร

ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อมีผู้ประกอบการมาค้าเดินธุรกิจท่องเที่ยวทางแม่น้ำปิง ซึ่งตรงกับนโยบายของทางหน่วยงานของรัฐบาลที่ได้มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆเข้าสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย จัดทำเป็นโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงโทรมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ภายในภูมิภาค นอกจากนี้ในหน่วยงานของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันได้รับการกระจายอำนาจที่สามารถจะพัฒนาทรัพยากรที่มีภายในท้องถิ่นของตนให้สามารถก่อให้เกิดรายได้นำมาพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญอย่างยิ่งในขณะนี้ในจังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำปิงในเขตอำเภอเมืองจัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ซึ่งมีขึ้นในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งได้มีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวทั้งในช่วงเวลากลางวันเพื่อชมทิวทัศน์ทัศนียภาพที่สวยงามของสองฝั่งแม่น้ำปิง วิถีชีวิตของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ ลักษณะบ้านเรือนที่เป็นแบบท้องถิ่นของภาคเหนือที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง นอกจากนี้แล้วยังมีการเสนอการท่องเที่ยวในช่วงเวลากลางคืนพร้อมบริการอาหารเย็นให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความเพลิดเพลินพร้อมทั้งยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างดียิ่งและยังให้บริการกับนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ และทุกภาษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทและความสำคัญของแม่น้ำลำคลองและการท่องเที่ยวทางน้ำที่ยังสามารถตอบสนองต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ต้องมีการตระหนักถึงความสำคัญของแม่น้ำลำคลองและการท่องเที่ยวทางน้ำ ถ้าหากใช้แม่น้ำลำคลองตอบสนองต่อความต้องการในการท่องเที่ยวอย่างไร้ทิศทางแล้วอาจเกิดผลกระทบต่อแม่น้ำซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวก็จะเกิดความเสื่อมโทรมและไม่สามารถตอบสนองต่อการท่องเที่ยวได้ดังเดิม อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำปิงอันจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ถ้าได้มีการจัดการการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและของประชากรในท้องถิ่นรวมถึงสอดคล้องกับแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกัน เทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลส่วนกลางได้มองเห็นความสำคัญของแม่น้ำปิง โดยเฉพาะภายในเขตเทศบาล ได้กู้เงินดำเนินการในการฟื้นฟูภูมิทัศน์สองฝั่งแม่น้ำปิงเป็นเงินจำนวนมาก ในสถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งเป็นระยะเวลาที่ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว การที่หน่วยงานรัฐจะนำเงินมหาศาลเพื่อการฟื้นฟูภูมิทัศน์สองฝั่งแม่น้ำปิงจะกระทำได้อย่างไร ดังนั้นการที่จะปรับปรุงและพัฒนาที่ตั้งทั้งสองฝั่งแม่น้ำปิงให้กลับมาใสสะอาด และสวยงามเต็มไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับจะสำเร็จได้ถ้าหาก

ประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำปิงร่วมมือกัน เนื่องจากประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่สองฝั่งแม่น้ำปิงมีโอกาสใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงมากที่สุด และสามารถช่วยกันดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกได้ดี รวมถึงการรักษาความสะอาดของแม่น้ำปิงซึ่งต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือรวมถึงประชาชนทุกคน เพราะหากปล่อยให้แม่น้ำปิงมีสภาพเน่าเสียเช่นในปัจจุบันแล้ว ในอนาคตประชาชนชาวเชียงใหม่จะไม่มีแม่น้ำที่ใสสะอาด ขาดความร่มรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะขาดแคลนน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมในการอุปโภค บริโภคและจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายมากขึ้นในการบำบัดน้ำเสีย เพราะหากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมไป คุณภาพชีวิตของประชากรก็จะเสื่อมโทรมตามไปด้วย

ดังนั้น คำถามในการศึกษาครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือและประชาชนที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำปิงจะมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเป็นเงินทุนในการดูแลรักษาแม่น้ำปิงหรือไม่ โดยค่าความเต็มใจที่จะจ่ายดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในนโยบายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมสำหรับการดูแลรักษาแม่น้ำปิงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยสิ่งที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแม่น้ำปิงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยทั่วไป ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือ ล่องแม่น้ำปิง และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.2 เพื่อประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการดูแลรักษาแม่น้ำปิง ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือ ล่องแม่น้ำปิง และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่
- 1.2.3 เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการดูแลรักษาแม่น้ำปิงนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือ ล่องแม่น้ำปิง และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยทั่วไปของนักท่องเที่ยว และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ทำให้ทราบมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการดูแลรักษาแม่น้ำปิง และข้อมูลของการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงโดยวิธีการส่งผ่านผลประโยชน์ (Benefit Transfer Method)

1.3.3 มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้สามารถนำไปปรับใช้ในการกำหนดเป็นค่าธรรมเนียมในการดูแลรักษาแม่น้ำปิง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay : WTP) ในครั้งนี้จะทำการศึกษาดังลักษณะโดยทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำปิงและค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการดูแลรักษาแม่น้ำปิง โดยทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางเรือ ล่องแม่น้ำปิง (ท่องเที่ยวตามเส้นทางแม่น้ำปิง) ที่ทำเรือวัดชัยมงคลและทำเรือวัดศรีโคง จำนวน 200 ตัวอย่างและทำการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 7 ตำบล คือ ตำบลช้างม้อย ตำบลช้างคลาน ตำบลวัดเกต ตำบลป่าแดด ตำบลหนองหอย ตำบลฟ้าฮ่ามและตำบลป่าตัน จำนวน 200 ตัวอย่าง ซึ่งจะเก็บข้อมูลตั้งแต่ช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)